

JAROSŁAW KANIA^{1,2} , GRZEGORZ LEWEK^{1,3} , JAROSŁAW REGNER⁴,
ANDRZEJ SKIBA⁵, ADAM MALKIEWICZ^{1,6}

Nowe stanowiska *Drypta dentata* (Rossi, 1790) (Coleoptera: Carabidae) w południowo-zachodniej Polsce

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17365291>

¹ Zakład Biologii, Ewolucji i Ochrony Bezkręgowców, Wydział Nauk Biologicznych Uniwersytet Wrocławski,
ul. S. Przybyszewskiego 65, 51-148 Wrocław, Polska, ² e-mail: jaroslaw.kania@uwr.edu.pl,
ORCID: 0000-0002-2451-4407

³ e-mail: 321705@uwr.edu.pl, ORCID: 0009-0008-8737-2005

⁴ Kościerzycze 162, 49-314 Piszczowice, Polska, e-mail: jarek.regner@wp.pl

⁵ ul. Legionów 7/32, 41-200 Sosnowiec, Polska, e-mail: ectophasia@wp.pl

⁶ adam.malkiewicz@uwr.edu.pl, ORCID: 0000-0001-6244-7121

Abstract: New records of *Drypta dentata* (Rossi, 1790) (Coleoptera: Carabidae) in southwestern Poland. *Drypta dentata* (Rossi, 1790) was found on over 20 locations in four zoogeographic regions in Poland. Information on habitats and expansion towards the northwest and north is presented.

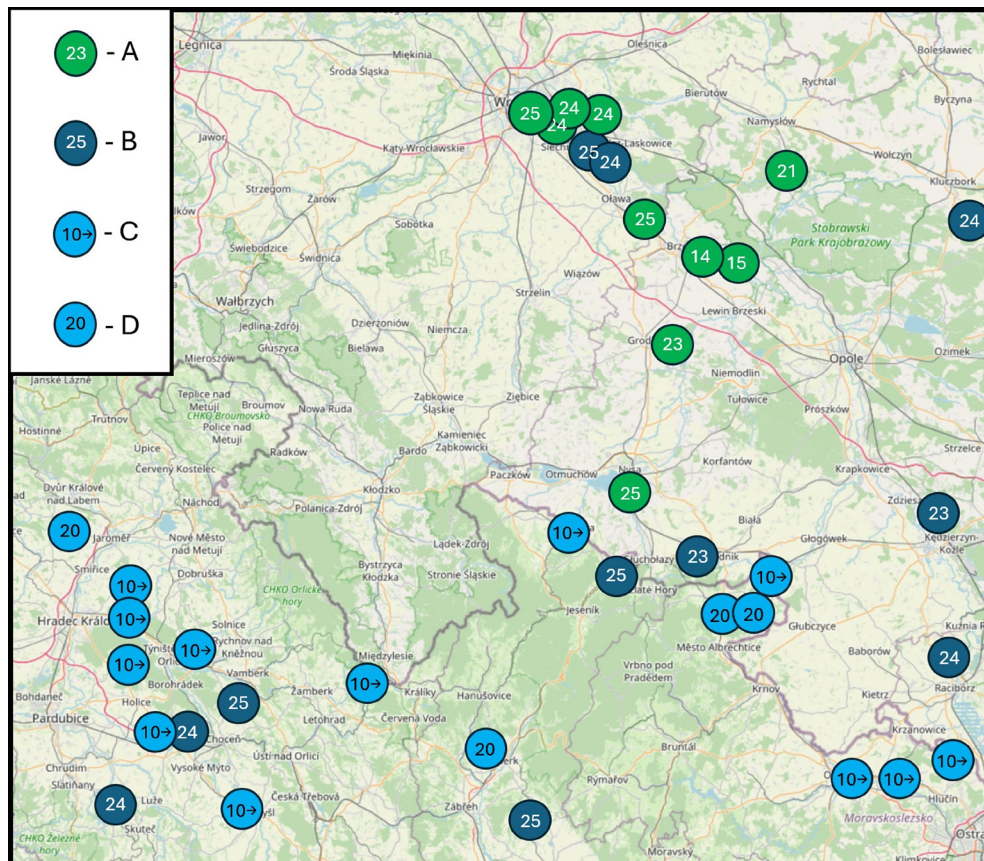
Key words: Coleoptera, Carabidae, *Drypta dentata*, new record, Poland.

WSTĘP

W ciągu ostatnich dwóch dekad pojawiła się pewna liczba publikacji na temat *Drypta dentata* (ROSSI, 1790), z których dwie wyraźnie zmieniły obraz rozmieszczenia tego gatunku w Polsce (BURY *et al.* 2020, MIŁKOWSKI *et al.* 2022). Podsumowano w nich dane zebrane podczas obserwacji od początku tego stulecia w południowo wschodniej części kraju, gdzie gatunek ten do końca ubiegłego wieku znany był jedynie z nielicznych stanowisk. Jako rzadko spotykany został wtedy wpisany na „Czerwoną listę zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” z kategorią LC (PAWŁOWSKI *et al.* 2002). Jeszcze do lat 70-tych zeszłego wieku chrząszcz ten znany był z Polski jedynie z Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, Wyżyny Małopolskiej oraz Beskidu Zachodniego i Wschodniego, gdzie obserwowano go sporadycznie i rzadziej w większych skupiskach (TRELLA 1926, KUNTZE & NOSKIEWICZ 1938, MAKÓLSKI 1952, SZYMCZAKOWSKI 1960, BURAKOWSKI *et al.* 1974).

Rozmieszczony jest od północnej Afryki (zawleczony również do Tanzanii i RPA), południowej i zachodniej Europy po zachodnią Azję. Najdalej na północ wysunięte stanowiska znajdują się w południowej części Europy Środkowej (BURAKOWSKI *et al.* 1974,

STANOVSKÝ & BOUKAL 2021). KUNTZE i NOSKIEWICZ (1938) zaliczyli go do elementów pontomedytarrkańsko-syberyjskich. Do tej pory został stwierdzony w 11 krainach na terenie Polski: są to Nizina Mazowiecka, Śląsk Górny, Wyzyna Krakowsko-Wielunska, Wyzyna Małopolska, Góry witokrzyskie, Wyzyna Lubelska, Roztocze, Nizina Sandomierska, Beskid Zachodni, Beskid Wschodni i Bieszczady (KUNTZE & NOSKIEWICZ 1938, BURAKOWSKI *et al.* 1974, WOJAS 1992, 2016, JASKULA & GRABOWSKI 2001, WIŚNIOWSKI & BARAN 2016, BURY *et al.* 2020, MANIARSKI *et al.* 2021, MIŁKOWSKI *et al.* 2022). W niniejszej publikacji po raz pierwszy wykazujemy ten gatunek ze lska Dolnego. Na stronie biomap.pl zostały blednie zamieszczone dwa rekordy na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej, z miejscowości Morsko (UTM: WT06) oraz Jaksice (UTM: CD15). Póki co należy przyjc, że *D. dentata* nie zosta jeszcze z tej krainy w naszym kraju prawidłowo wykazany, a lokalizacje obu wspomnianych doniesień na stronie biomap.pl powinny zosta skorygowane.

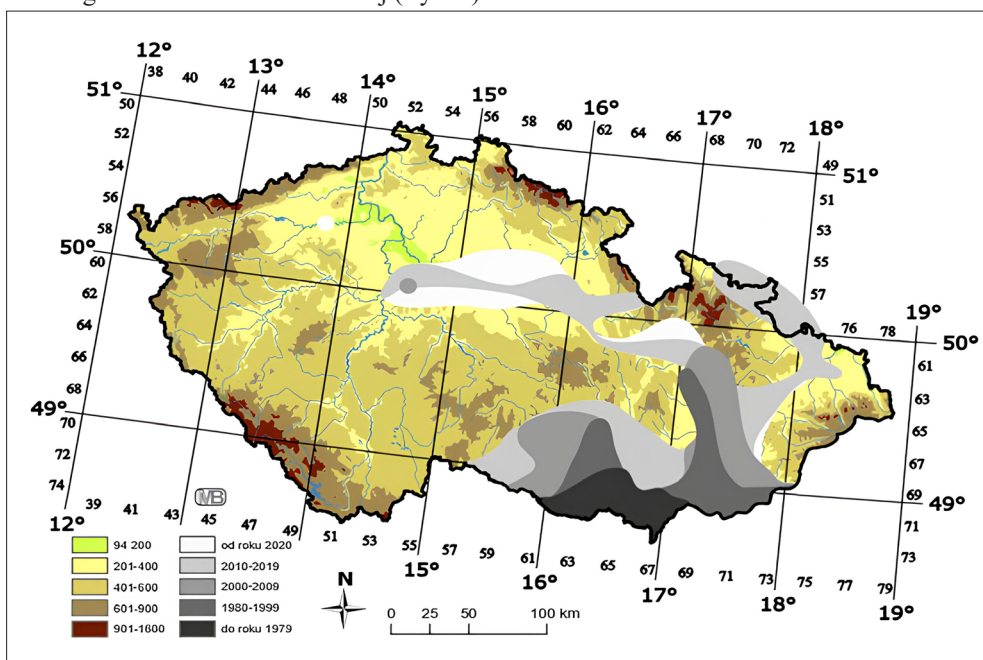
Ryc. 1. Stanowiska *Drypta dentata* w południowo-zachodniej Polsce i pnocnych Czechach. Liczby określają rok stwierdzenia gatunku na danym stanowisku: A – nowe dane, B – rekordy wg iNATURALIST, C – notowanie od 2010 roku do 2019, D – notowanie po 2020 roku; (C i D wg STANOVSKÝ & BOUKAL 2021).

Fig. 1. *Drypta dentata* localities in southwestern Poland and northern Czech Republic. Numbers indicate the year the species was recorded at a given locality: A – new records, B – records according to iNATURALIST, C – listing from 2010 to 2019, D – listing after 2020; (C and D acc. to STANOVSKÝ & BOUKAL 2021).

Jak sugeruj informacje zgromadzone z literatury, doniesień zamieszczonych na portalu iNaturalist oraz naszych obserwacji *Drypta dentata* jest w ekspansji i rozszerza swj are występowania na zachód w skali całego kraju. Rozszerzanie areu w Polsce południowo-zachodniej postępuje z dwóch kierunków ze wschodu i z południa. W niniejszej pracy podano

kilka nowych stanowisk na Śląsku Górnym, których lokalizacja potwierdza taką tendencję, a same te mikropopulacje wydają się być stabilne i bogate liczebnie. Na Śląsku Dolnym po raz pierwszy został zaobserwowany w 2014 roku w Kościerzycach nad Odrą, a następnie (2017-2018) w okolicach Brzegu. Analizując chronologię podanych poniżej rekordów na Dolnym Śląsku (czyli głównie wzdłuż rzeki Nysy Kłodzkiej od miejscowości Nysa od jej ujścia do Odry i dalej w dół biegu Odry w okolice Wrocławia) zauważalne jest stopniowe pojawianie się kolejnych stanowisk w kierunku północno-zachodnim i północnym. Na części z nich *D. dentata* obserwowany jest od niemal 10 lat (Ryc. 1).

Dane na temat rozmieszczenia *D. dentata* w Republice Czeskiej są bardzo dobrze udokumentowane i przeanalizowane. Wynika z nich, iż gatunek ten stopniowo rozszerza swój areal z południowych Moraw na północ i zachód omijając pasmo Jesioników (cz.: Jeseníky) z zachodu i wschodu. Stanowiska pojawiające się coraz bliżej granicy polsko-czeskiej (STANOVSKÝ & BOUKAL 2021, iNATURALIST) wskazują na możliwość zasiedlenia południowych części Polski. Najbardziej dogodnie ku temu miejsca znajdują się w Sudetach, a szczególności na Ziemi Kłodzkiej (Ryc. 2).

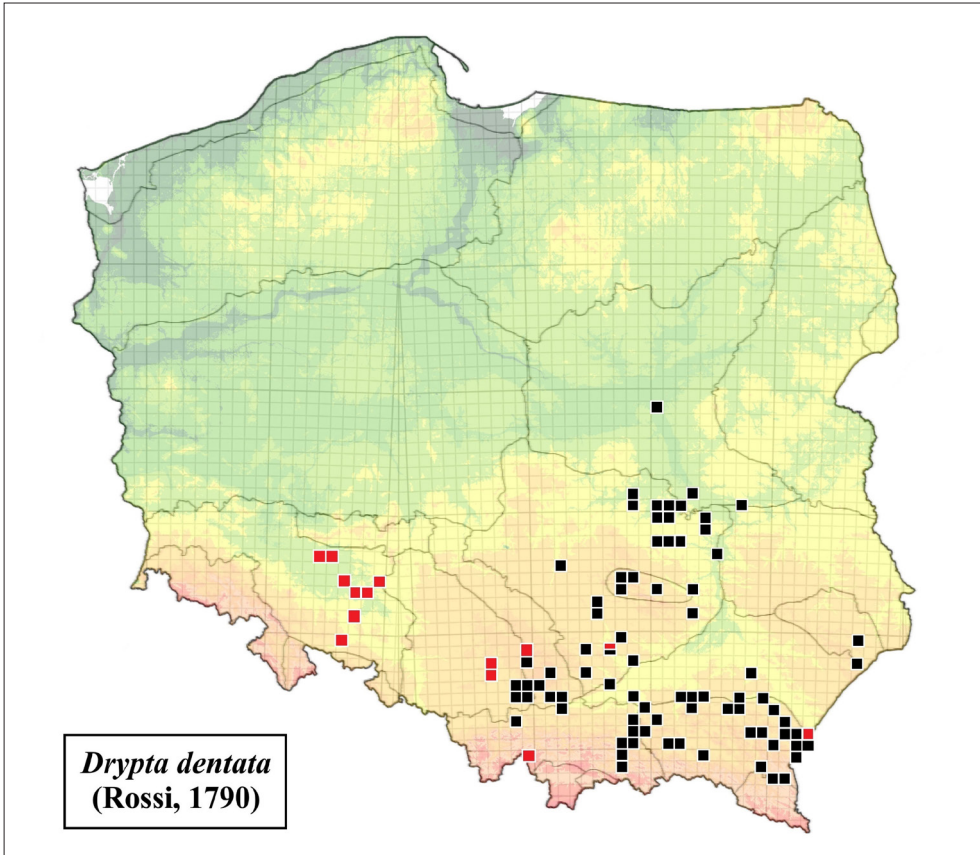
Ryc. 2. Ekspansja *Drypta dentata* w Republice Czeskiej (wg STANOVSKÝ & BOUKAL 2021).

Fig. 2. Expansion of *Drypta dentata* in the Czech Republic (acc. to STANOVSKÝ et BOUKAL 2021).

W pracy zaproponowano termin nadmuszki, określający specyficzny rodzaj materiału organiczno-mineralnego (fragnety roślin, ptasie pióra, fragmenty muszli, drobiny piasku itp. zmieszane z wierzchnią warstwą gleby) nagromadzonego przez wiatr (Ryc. 5).

Granice regionów zoogeograficznych przyjęto na podstawie *Katalogu fauny Polski* (BURAKOWSKI *et al.* 1974, TYKARSKI 2010). Mapa rozmieszczenia gatunku w Polsce (Ryc. 3) została wygenerowana niekomercyjnym programem Mapa UTM (GIERLASIŃSKI 2025).

Wykaz użytych skrótów: AK – Aleksandra Krzyżanowska, AM – Adam Malkiewicz, AS – Andrzej Skiba, GL – Grzegorz Lewek, JK – Jarosław Kania, JR – Jarosław Regner, PU – Patrycja Ullman.

Ryc. 3. Rozmieszczenie *D. dentata* w Polsce: czarne kwadraty – dane z literatury, kwadraty – nowe dane.
Fig. 3. Distribution of *D. dentata* in Poland: black squares – data from the literature, red squares – new records.

MATERIAŁ BADANY

Śląsk Dolny

XR69: **Nysa**, 50°26'17"N, 17°17'55"E, pod korą pniaka topolowego, 27.02.2025, 1 ex., leg. JR., coll. AS., [idem] 50°27'17"N, 17°18'15"E, z nadmuszek zebranych do hodowli przy schodach na zaporze (Ryc. 5), 17.03.2025, 1 ex., leg. JR, coll. AS.

XS46: **Wrocław-Bierdzany**, 51°05'18"N, 17°05'12"E, do światła UV, ROD Nowe Bierdzany, 1/2.08.2025, 1 ex., leg. AK, coll. JK.

XS56: **Kielczów** ad Wrocław, 51°07'47"N, 17°11'06"E, do światła UV, o godz. 23²⁵, w ogrodzie, w pobliżu łąk nadrzecznych i terenów ruderalnych, 16.05.2024, 3 exx., leg. AM, coll. JK. **Brzezia Łąka** ad Wrocław, 51°06'29"N, 17°15'20"E, ugór na poboczu śródpolnej drogi, na *Cirsium arvense* (L.) Scop. 3. 05. 2024, 1 ex., leg. & coll. JK (Ryc. 8). **Wrocław-Wojnow**, 27.04.2024, 1 ex., leg. & coll. GL. **Wrocław-Strachocin**, 51°05'32"N, 17°08'45"E, brzeg lasu, w napływcę po zeszłorocznej powodzi, 10.03.2025, wysiane 5 exx., fot, leg. & coll. JK (Ryc. 7); [idem] 16.03.2025, 2 exx., leg. & coll. JK.

XS64: **Lipki**, 50°54'09"N, 17°24'12"E, pod kamieniami przy polnej drodze, 27.02.2025, 1 ex., leg. JR., coll. AS.

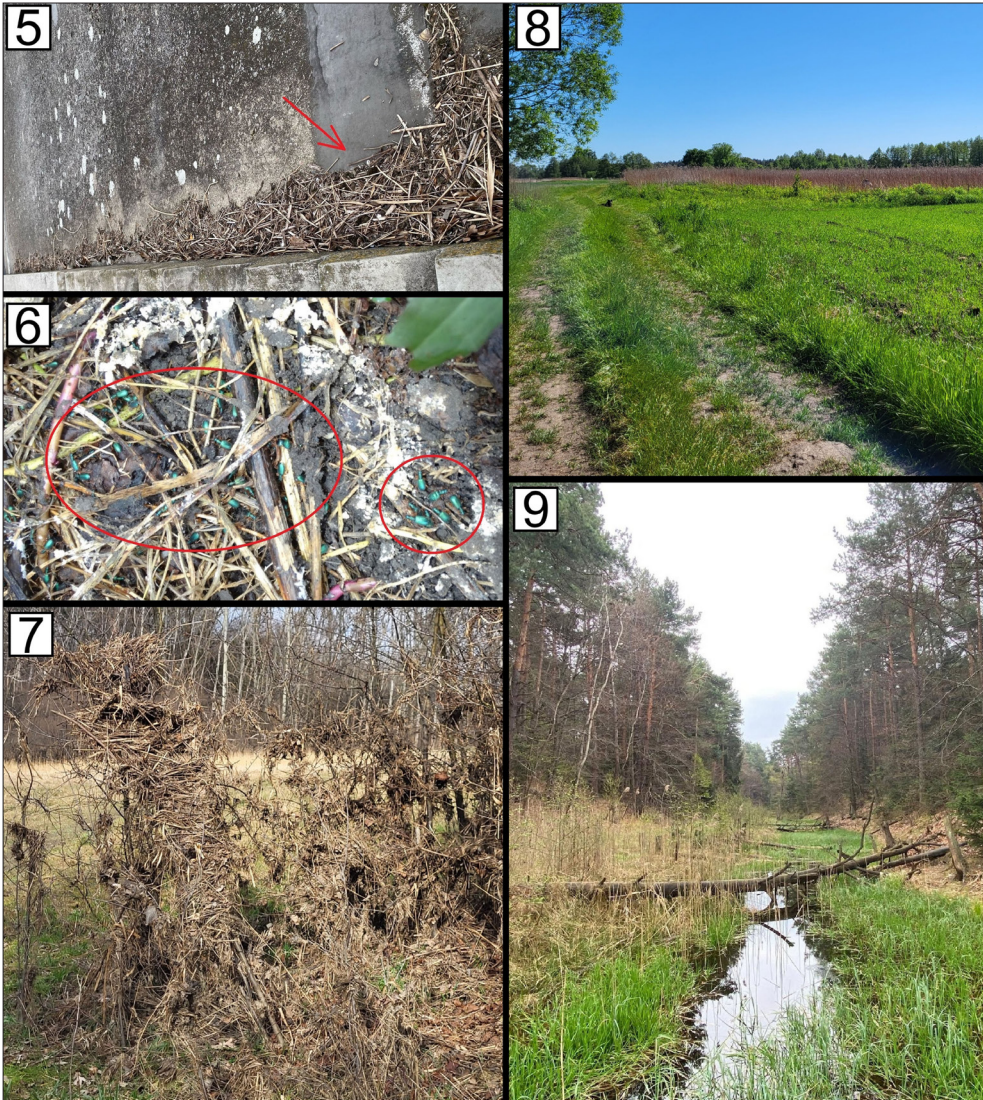

Ryc. 4. *Drypta dentata* pod korą wierzby (*Salix* sp.) nad brzegiem Odry, Kościerzycy, 1.01.2014 (fot. J. Regner).
Fig. 4. *Drypta dentata* under the bark of a willow (*Salix* sp.) on the bank of the Odra River, Kościerzycy, 1.01.2014 (photo J. Regner).

XS71: **Żelazna**, 50°41'43"N, 17°27'30"E, brzeg żwirowni, pod kamieniami, 17.12.2023, 2 exx., leg. JR., coll. AS.

XS73: **Kościerzycy**, brzeg Odry, pod korą wierzby, 1.01.2014, 2 exx., leg. JR., coll. AS. (Ryc. 4). [idem] 50°52'06"N, 17°32'04"E, przyzna ziemi wymieszanej z deskami i kamieniami, 27.03.2022, 1 ex., leg. JR., coll. AS. [idem] 50°52'30"N, 17°31'29"E, pod sianem, 10.08.2023, 1 ex. leg. JR., coll. AS. **Brzeg-Kościerzycy**, 50°51'26"N, 17°29'49"E, pod korą martwego wiązu o średnicy około 20 cm, 13.11.2018, 1 ex., leg. JR., coll. AS. **Brzeg**, brzeg rz. Odry, pod korą martwego czarnego bzu, 14.12.2017, 1 ex., leg. JR., coll. AS. [idem] 50°51'46"N, 17°28'48"E, brzeg rz. Odry, pod kamieniami, 26.02.2022, 5 exx., leg. JR., coll. AS. [idem] 50°52'01"N, 17°28'45"E, z pnia głogu (po kilku dniach hodowli), 1.03.2024, 1 ex., leg. JR., coll. AS.

XS83: **Wronów-Kopanie**, przy ujściu Nysy Kłodzkiej, pod kamieniem na brzegu Odry, 18.01.2015, około 40 exx., obs. JR. (Ryc. 6); [idem] pod kawałkiem gałęzi na ziemi, 14.01.2017, 1 ex., leg. JR., coll. AS. [idem] pod kawałkiem gałęzi na ziemi, 14.01.2018, 8 exx., leg. JR. **Stare Kolnie**, 50°50'31"N, 17°39'41"E, nad rz. Stobrawa, pod korą martwej topoli, 27.02.2022, 1 ex., leg. JR., coll. AS. **Łosiów-Zwanowice**, 50°48'32"N, 17°34'36"E, pod kamieniem przy polnej drodze, 24.03.2024, 1 ex., leg. JR., coll. AS. **Stobrawa**, 50°50'27"N, 17°38'01"E, międzywale rzeki Stobrawa, pod korą wierzby przyniesionej przez powódź, 1.10.2024, 1 ex., leg. JR., coll. AS. [idem] 50°50'32"N, 17°37'19"E, polder zalewowy, pod korą wierzby przyniesionej przez powódź, 6.10.2024, obs. kilka osobników, pozyskano 1 ex., leg. JR, coll. AS.

Ryc. 5–9. Siedliska *D. dentata*: 5. Nysa, 27.02.2025, strzałka wskazuje nadmuszki – objaśnienia w tekście; 6. Miejsce zimowania przy ujściu Nysy Kłodzkiej, Kopanie – Wronów, 18.01.2015 (fot. J. Regner); 7. Wrocław-Strachocin, 10.03.2025; 8. Brzezia Łąka, 3.05.2024 (fot. Kania); 9. Ogrodzieniec – Krępa, 29.04.2023 (fot. A. Skiba).

Figs. 5–9. Habitats of *D. dentata*: 5. Nysa, 27.02.2025, the arrow indicates "nadmuszki" – windblown organic end mineral debris, (feathers, plant remains, shells, sand etc.); 6. Wintering site at the mouth of the Nysa Kłodzka, Kopanie – Wronów, 18.01.2015 (photo J. Regner); 7. Wrocław-Strachocin, 10.03.2025; 8. Brzezia Łąka, 3.05.2024 (photo J. Kania); 9. Ogrodzieniec – Krępa, 29.04.2023 (photo A. Skiba).

XS94: **Miejsce-Przygorzele-Bielice**, 50°55'54"N, 17°44'37"E, stawy rybne, pod deską na ziemi, 27.02.2021, 1 ex., 28.10.2022, 2 exx., leg. JR., coll. AS. [idem] 50°55'46"N, 17°45'48"E, stawy rybne, pod deską, 10.03.2024, 1 ex., leg. JR, coll. AS.

Śląsk Górny

CA66: **Mysłowice-Słupna**, 50°13'31.5"N / 19°08'17.5"E, 16.09.2023, liczny, 1 ex., leg.

& coll. AS. **Mysłowice-Szabelnia**, 50°15'46.4"N 19°07'27.0"E, 6.03.2024, liczny, 1 ex., leg. & coll. AS. **Szabelnia**, 3.10.2021, 1 ex., leg. & coll. AS. **Sosnowiec**, 50°15'54.5"N 19°08'32.0"E, 12.07.2022, liczny, 1 ex., leg. & coll. AS.

CA67: **Sosnowiec**, 50°16'04.8"N 19°07'13.3"E, 16.02.2020, liczny, 1 ex., leg. & coll. AS.

CA98: **Ogrodzieniec-Krępa**, 50°25'47"N, 19°30'52"E, przesiewany detrytus, 29.04.2023, 1 ex., leg. & coll. AS (Ryc. 9).

DA68: **Chroberz** 50°25'28.2"N, 20°33'37.4"E, 11.06.2014, liczny, 1 ex., leg. & coll. AS.

Beskid Zachodni

CV99: **Zawoja**, 49°37'20.8"N, 19°31'06.1"E, 5 VI 2019, pojedynczo na roślinach zielnych wzdłuż potoków, obserwowany wczesnym popołudniem, obs. AS.

Beskid Wschodni

FA31: **Bolestraszyce** ad Przemyśl, 49°48'57"N, 22°51'19"E, polna miedza, 5.06.2010, 2 exx., leg. PU, coll. JK.

PIŚMIENNICTWO

- BURAKOWSKI B., MROCKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1974. Chrząszcze – Coleoptera. Biegaczowate – Carabidae, część 2. *Katalog Fauny Polski* 23(3): 1–233.
- BURY J., OLBRYCHT T., ZIELIŃSKI J., TRZECIAK A., ZIĘBA P. 2020. Nowe dane o występowaniu *Drypta (Drypta) dentata* (P. ROSSI, 1790) (Coleoptera: Carabidae) w południowo-wschodniej Polsce. *Wiadomości Entomologiczne* 39(3); online 17A: 34–37. DOI: 10.5281/zenodo.4037739.
- GIERLASIŃSKI G. 2025. MapaUTM v. 5.4. <https://www.heteroptera.us.edu.pl/mapautm.html> (dostęp: 19.02.2025).
- INATURALIST 2025. <https://www.inaturalist.org/taxa/493254-Drypta-dentata> (dostęp: 9.07.2025).
- JASKULA R., GRABOWSKI M. 2001. Nowe stanowiska kilku interesujących gatunków biegaczowatych (Coleoptera: Carabidae) w Polsce. *Wiadomości Entomologiczne* 20(1–2): 91–92.
- KUNTZE R., NOSKIEWICZ J. 1938. Zarys zoogeografii Polskiego Podola. *Prace Naukowe Towarzystwa Naukowego we Lwowie* 4: 1–538.
- MAKÓLSKI J. 1952. Rodzina Carabidae w zbiorze Wojciecha Mączyńskiego (Coleoptera). *Fragmenta Faunistica Musei Zoologici Polonici* 6: 207–241.
- MANIARSKI R., GWARDIAN M., BIDAS M., MOLICKI M., PRZYBYLSKA J., SĘPIÓŁ B. 2021. Nowe stanowiska *Drypta dentata* (ROSSI, 1790) (Coleoptera: Carabidae) na Wyżynie Małopolskiej. *Naturalia* 7: 123–126.
- MAPA BIORÓŻNORODNOŚCI 2025. Krajowa Sieć Informacji o Bioróżnorodności. <https://baza.biomap.pl> (dostęp: 13.07.2025).
- MILKOWSKI M., SIENKIEWICZ P., TATUR-DYTKOWSKI J., CELADYN R., TRZECIAK A., WELNICKI M. 2022. Nowe stanowiska *Drypta dentata* (ROSSI, 1790) (Coleoptera: Carabidae) w Polsce oraz uwagi o jego biologii. *Wiadomości Entomologiczne* 41(4); online 17A: 1–6. DOI: 10.5281/zenodo.7257280.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002. Coleoptera Chrząszcze, In: Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 88–110.
- STANOVSKÝ J., BOUKAL M. 2021. Výskyt a šíření střevlička *Drypta dentata* (Coleoptera: Carabidae) v České republice. *Západočeské entomologické listy* 12: 65–79.
- SZYMCZAKOWSKI W. 1960. Materiały do poznania kserotermofilnej fauny chrząszczy Wyżyny Małopolskiej. *Polskie Pismo Entomologiczne* 30(1): 173–242.
- TRELLA T. 1926. Wykaz chrząszczy okolic Przemyśla. Cicindelidae, Carabidae, Rhysodidae. *Polskie Pismo Entomologiczne* 5(1–2): 68–73.
- TYKARSKI P. 2010. Cyfrowa wersja regionalizacji faunistycznej Polski wg KFP. http://baza.biomap.pl/pl/main/tools#krainy_kfp.
- WIŚNIEWSKI B., BARAN J. 2016. *Acmaeops septentrionis* (THOMPSON, 1866) i *Drypta dentata* (ROSSI, 1790) – dwa gatunki chrząszczy (Coleoptera) nowe dla fauny Ojcowskiego Parku Narodowego. *Prądnik. Prace i Materiały Muzeum im. prof. Szafera* 26: 35–40.
- WOJAS T. 1992. Nowe stanowiska kilku rzadkich gatunków biegaczowatych (Coleoptera, Carabidae) w Polsce. *Wiadomości Entomologiczne* 11(3): 143–147.
- WOJAS T. 2016. Nowe dane o rozmieszczeniu *Drypta dentata* (ROSSI, 1790) (Coleoptera: Carabidae) w Polsce. *Wiadomości Entomologiczne* 35(2): 121–122.

Accepted: 26 August 2025; published: 16 October 2025

Licensed under a Creative Commons Attribution License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>